

SUOMALAISIA JA KALMUKKEJA - SAKSAN MONIKANSALLISET SOTAJOUKOT

(Julkaistu aikaisemmin Helsingin Reservin Sanomissa)

Suomalainen "panttipataljoona" on tuttu asia tämän lehden lukijoille. Monet tietävät myös, että Hitlerin Saksa käytti runsaasti ulkomaalaisia - mm. pohjoismaalaisia ja hollantilaisia - sotilasmuodostelmissaan. Totta kai, "germaaneja" tai "arjalaisia".

Mutta harvempi todennäköisesti tietää, että saksalaisten riveissä taisteli myös hyvin kaukaisten kansojen edustajia kuten arabeja, intialaisia ja kalmukkeja. Aiheesta on kylläkin kirjoitettu huomattava määrä kirjoja, mutta ne ovat yleensä jääneet verraten pienen piirin tietoon, varsinkin kun niistä mikään ei ole ilmestynyt suomeksi. Nyt on kuitenkin jyväskylälainen emeritusprofessori Mauno Jokipii - joka on maineikkaan Panttipataljoona-kirjan tekijä - julkaissut uuden kirjan nimeltään Hitlerin Saksa ja sen vapaaehtoisliikkeet - Waffen-SS:n suomalaispataljoona vertailtavana.

Jokipiin kirja on oikeastaan kolme teosta: tekijä käsittelee ensin Saksan ja Neuvostoliiton sodan syntyhistoriaa, jonka jälkeen hän kertoo suomalaisten SS-vapaaehtoisten tarinan ja täydentää sitä. Tässä yhteydessä hän käsittelee myös varsin vähän tunnettua aihetta, nimittäin Suomen ja Neuvostoliiton välisen aselevon jälkeen saksalaisten riveihin siirtyneet tai jääneet suomalaiset. Kirjan kolmas aihepiiri on saksalaisten riveissä taistelleiden ulkomaalaisten esittely. Valitettavasti Jokipiin lähdeluettelosta puuttuu moni uudempi, aihetta käsittelevä kirja ja onpa lähdeluetteloon päässyt teos, josta tekijä toteaa, että sitä "ei tavotettu" (kirjoitusvirhe MJ:n). Tämän kirjoittaja olisi voinut lainata tämänkin kirjan Jokipiille.

Puutteistaan huolimatta Jokipiin uusi kirja on tärkeä lisä meidän sotahistorialliseen kirjallisuuteemme jo senkin takia, että se ensimmäistä kertaa tuo laajemman kuvauksen ns. vapaaehtoisliikkeistä suomalaisen lukijan ulottuville.

Esimerkkinä Saksan puolella toisen maailmansodan loppuun asti taisteleesta suomalaisesta olkoon Ulf-Ola Olin, jolle ainoana suomalaisena myönnettiin Kultainen Saksan Risti. Tämä tapahtui 28. helmikuuta 1945, jolloin hän oli maineikkaan Wiking-divisioonan viimeinen suomalainen. Olinista sekä kaikista muista ulkomaalaisista, joille myönnettiin Saksan korkeimpia kunniamerkkejä kerrotaan kirjassa Europas Freiwillige der Waffen-SS.

Otsikossa viittasin jo kalmukkeihin. Heidän lisäksi voidaan mainita tataareja, arabeja, armenialaisia, georgialaisia, abhaaseja, hinduja jne. jne. Näiden kansojen vapaaehtoisista saa tietoa uudesta Yhdysvalloissa ilmestyneestä kirjasta The East Came West. Kirja on mielenkiintoinen jo senkin takia, että siinä ensimmäistä kertaa on päästy hyödyntämään entisen Neuvostoliiton arkistoja.

Ulkomaalaisista vapaaehtoisista lähes kaikki päätyivät lopulta Waffen-SS:n riveihin. Vaikkakin Waffen-SS:n joukot olivat taistelujoukkoja siinä missä Wehrmachtin divisioonatkin, niiden muodollinen ylin johtaja oli Reichsführer-SS Heinrich Himmler. Tästä oman valtaimperiumin rakentaneesta pikkutarkasta haihattelijasta ja byrokraatista on ilmestynyt useita elämäkertoja. Ruotsalainen harrastajatutkija Martin Månsson on koonnut liki 400 valokuvaa äskettäin ilmestyneeseen Himmlerin "kuvaelämäkertaan", jossa on paljon kuvia myös ulkomaalaisista vapaaehtoisista. Onpahan kirjassa kuva Himmlerin vierailusta Pohjois-Suomessa taistelleen 6. SS-vuoristodivisioonan Nordin luona. Valitettavasti kirja on huonosti toimitettu ja kuvatestit sisältävät koko joukon virheitä ja epätarkkuuksia. Hakemisto olisi myös ollut ehdottoman tärkeä.

Markus Anaja

Mauno Jokipii, Hitlerin Saksa ja sen vapaaehtoisliikkeet. Waffen-SS:n suomalaispataljoona vertailtavana. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki 2002. 463 sivua, kuvitettu.

Patrick Agte, Europas Freiwillige der Waffen-SS. Munin Verlag, s.l. 2000. 303 sivua, runsas kuvitus.

Antonio J. Munoz (ed.), The East Came West. Muslim, Hindu, and Buddhist Volunteers in the German Armed Forces 1941-1945. Axis Europa Books, New York 2001. 332 sivua, kuvitettu. (Tilausosoite: www.axiseuropa.com).

Martin Månsson, Heinrich Himmler. A Photographic Chronicle of Hitler's Reichsführer-SS. Schiffer Military History, Atglen PA, 2001. 240 sivua, erittäin runsas kuvitus. (Tilausosoite: Bushwood Books Ltd, 6 Marksbury Avenue, Kew Gardens, Surrey TW9 4JF, United Kingdom).